

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาพฤติกรรมการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในตำบลจี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในตำบลจี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
3. พัฒนารูปแบบการป้องปรามพฤติกรรมกาเสพติดของวัยรุ่นในหมู่บ้านหนองโค้ง ตำบลจี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
4. ประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการป้องปรามพฤติกรรมกาเสพติดของวัยรุ่น

การสรุปผลการศึกษา เสนอตามลำดับวัตถุประสงค์ดังนี้

การวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

การศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็นการศึกษาพฤติกรรมการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในระดับตำบล เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นอายุ 11-25 ปี จำนวน 360 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สรุปผลการศึกษา ดังนี้

การใช้สิ่งเสพติดในช่วงชีวิตที่ผ่านมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 45.00 เคยใช้สิ่งเสพติดชนิดใดชนิดหนึ่งมาแล้ว โดยพบมากในเพศชายถึงร้อยละ 69.14 ระดับอายุที่เคยใช้สิ่งเสพติดมากที่สุดคือระดับอายุ 20-25 ปีพบร้อยละ 57.40 สำหรับระดับอายุ 11-15 ปี และ 16-19 ปีมีผู้เคยใช้ร้อยละ 12.35 และร้อยละ 30.25 ตามลำดับ ระดับรายได้ต่อเดือนระหว่าง 3,001-6,000 บาทเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เคยใช้สิ่งเสพติดมากถึงร้อยละ 37.65 ในกลุ่มที่ไม่ใช้สิ่งเสพติดพบมากในเพศหญิงร้อยละ 60.10 ระดับอายุที่ยังไม่เคยมีการใช้สิ่งเสพติดพบมากที่สุดใอายุ 11-15 ปีร้อยละ 51.01 ระดับรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาทเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยใช้สิ่งเสพติดมากถึงร้อยละ 46.46 ระดับการศึกษาของกลุ่มไม่ใช้สิ่งเสพติดและกลุ่มเคยใช้สิ่งเสพติดพบมากที่สุดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 36.36 และ 27.78 ตามลำดับ อาชีพของกลุ่มไม่ใช้สิ่งเสพติดและกลุ่มเคย

ใช้สิ่งเสพติดพบมากที่สุดนี้อาชีพนักเรียนนักศึกษาร้อยละ 82.83 และ 42.59 ตามลำดับ ในกลุ่มอาชีพอื่น ๆ พบว่า อาชีพรับจ้างมีการใช้สิ่งเสพติดถึงร้อยละ 32.72 รองลงมาคือพนักงานบริษัทห้างร้านเอกชนร้อยละ 14.20 กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันพบว่า เป็นกลุ่มไม่ใช้สิ่งเสพติด และกลุ่มเคยใช้สิ่งเสพติดมีจำนวนร้อยละ 65.15 และ 65.43 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างที่เคยใช้สิ่งเสพติดและยังคงใช้ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาพบถึงร้อยละ 79.01 ซึ่งยังคงพบมากในเพศชายร้อยละ 74.22 ระดับอายุ 20-25 ปีร้อยละ 59.37 สำหรับระดับอายุ 11-15 ปี และ 16-19 ปียังคงมีผู้เคยใช้ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาร้อยละ 10.94 และร้อยละ 29.69 ตามลำดับ ผู้ใช้ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา มีระดับรายได้ต่อเดือนพบมากที่สุดระหว่าง 1,001-3,000 บาทร้อยละ 37.50 สำหรับอาชีพพบว่าอาชีพรับจ้าง อาชีพพนักงานบริษัท/ห้างร้านเอกชน และอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีผู้ใช้ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 32.72 ร้อยละ 14.20 และ ร้อยละ 4.94 ตามลำดับ เป็น ร้อยละ 33.59 ร้อยละ 15.63 และร้อยละ 6.25 ตามลำดับ

ชนิดของสิ่งเสพติดที่กลุ่มตัวอย่างเคยใช้มากที่สุดคือเบียร์คิดเป็นร้อยละ 96.91 รองลงมาคือ เหล้าแดงร้อยละ 61.73 และบุหรี่ร้อยละ 57.41 ในกลุ่มผู้เคยใช้นี้ยังมีผู้ที่คงเป็นผู้ใช้ในช่วง 12 เดือนที่มาก็พบว่า เบียร์ ยังคงเป็นชนิดที่มีผู้ใช้ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมามากที่สุดถึงร้อยละ 82.81 รองลงมาคือ บุหรี่ร้อยละ 51.56 ส่วนผู้ใช้เหล้าแดงในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา มีจำนวนลดลงเหลือร้อยละ 46.09 สำหรับสิ่งเสพติดชนิดผิดกฎหมายพบกลุ่มตัวอย่างเคยใช้ยาบ้าร้อยละ 7.41 เคยใช้สารระเหยร้อยละ 5.55 ซึ่งในจำนวนนี้ยังคงมีผู้ใช้ยาบ้าในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาถึงร้อยละ 5.47 ในขณะที่จำนวนผู้ใช้สารระเหยในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาลดลงอย่างเห็นได้ชัดคือร้อยละ 0.78

อายุที่เริ่มใช้สิ่งเสพติดชนิดต่าง ๆ เป็นครั้งแรกคือ อายุประมาณ 14-17 ปี บุคคลที่ผู้เคยใช้สิ่งเสพติด โดยเฉพาะการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ และยาบ้าใช้ร่วมด้วยในครั้งแรกมากที่สุดคือเพื่อน ยกเว้นสารระเหยที่ผู้เคยใช้เป็นครั้งแรกจะใช้คนเดียวถึงร้อยละ 55.55 ชนิด สำหรับผู้ที่ยังคงใช้สิ่งเสพติดต่าง ๆ ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา มีปริมาณการใช้สิ่งเสพติดต่าง ๆ ในปัจจุบัน ดังนี้ การใช้เบียร์เฉลี่ย 3.17 ขวดต่อวัน การใช้เหล้าแดงเฉลี่ย 1.22 ขวดต่อวัน การใช้บุหรี่เฉลี่ย 7.22 มวนต่อวัน และการใช้ยาบ้าเฉลี่ย 2.25 เม็ดต่อวัน

การวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

การศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในระดับตำบล เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับกลุ่ม

ตัวอย่างวัยรุ่นอายุ 11-25 ปี จำนวน 360 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการถดถอยพหุแบบโลจิสติก (Multiple Logistic Resgression) เพื่อทดสอบสมมติฐาน 2 ข้อ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านภูมิหลังและบริบททางสังคม และปัจจัยด้านคุณลักษณะทางจิตสังคมมีความสัมพันธ์กับการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติด

2. ปัจจัยด้านภูมิหลังและบริบททางสังคม และปัจจัยด้านคุณลักษณะทางจิตสังคมมีความสัมพันธ์กับการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา
สรุปผลการศึกษา ดังนี้

ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นพบว่า กลุ่มไม่ใช้สิ่งเสพติดร้อยละ 40.84 มีเจตคติต่อต้านสิ่งเสพติด ร้อยละ 31.67 และร้อยละ 32.78 มีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมและการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูงตามลำดับ ร้อยละ 34.17 มีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่างในด้านที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดอยู่ในระดับต่ำ และร้อยละ 26.67 มีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเสริมพลังทั้งในระดับสูงและระดับปานกลาง กลุ่มเคยใช้สิ่งเสพติดร้อยละ 26.67 มีเจตคติต่อต้านสิ่งเสพติด และร้อยละ 17.50 มีเจตคติที่ยังไม่ชัดเจนระหว่างต่อต้านหรือชื่นชอบสิ่งเสพติด ร้อยละ 31.39 และร้อยละ 25.00 มีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมและการสนับสนุนทางสังคมระดับปานกลางตามลำดับ ร้อยละ 30.00 และร้อยละ 27.50 มีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่างที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดและการปฏิบัติโดยการเสริมพลังในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 พบว่าการใช้สิ่งเสพติดมีความสัมพันธ์กับตัวแปรเพศ อายุ และการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Wald = 6.718, .754 และ 6.943 ตามลำดับ) โดยเพศและอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น กล่าวคือเพศชายมีโอกาสในการใช้สิ่งเสพติดมากกว่าเพศหญิง และอายุที่มากขึ้นมีโอกาสในการใช้สิ่งเสพติดมากขึ้น สำหรับการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นกล่าวคือบุคคลที่มีการรับรู้ถึงการควบคุมทางสังคมในระดับสูงมีโอกาสในการใช้สิ่งเสพติดน้อยลง

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 พบว่าการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาของวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรเพศและเจตคติต่อสิ่งเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Wald = 6.718 และ 5.710 ตามลำดับ) ซึ่งเพศมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา กล่าวคือวัยรุ่นเพศชายที่เคยใช้สิ่งเสพติดมาแล้วมีโอกาสในการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา มากกว่าเพศหญิง สำหรับเจตคติต่อสิ่งเสพติดมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับ

การใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาคือวัยรุ่นที่เคยใช้สิ่งเสพติดมาแล้วมีเจตคติต่อต้านสิ่งเสพติดในระดับต่ำมีโอกาสเป็นผู้ใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมามากขึ้น

การวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

การศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เป็นการพัฒนารูปแบบการป้องปรามพฤติกรรม การเสพสิ่งเสพติดของวัยรุ่นระดับหมู่บ้าน เก็บข้อมูลด้วยวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือได้แก่ 1) การประชุมเพื่อวิเคราะห์ทุนของหมู่บ้าน และวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภัยคุกคามของชุมชนต่อการป้องปรามพฤติกรรม การเสพสิ่งเสพติดของวัยรุ่น 2) แบบสำรวจพฤติกรรมวัยรุ่นเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นอายุ 11-25 ปี จำนวน 90 คน 3) แนวคำถามการสนทนากลุ่มในการดำเนินการสนทนากลุ่มกับกลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การประชุมระดมพลังอย่างสร้างสรรค์ และ 5) การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. การประชุมเพื่อวิเคราะห์ทุนของหมู่บ้าน และวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภัยคุกคามของชุมชนต่อการป้องปรามพฤติกรรม การเสพสิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ทุนสำคัญของชุมชน คือ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีความร่วมมือร่วมใจและร่วมกันพัฒนาชุมชน ความเป็นระบบเครือข่าย อาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ทรัพยากรทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์และสถาบันรวมถึงเทคโนโลยีในหมู่บ้าน

จุดแข็งของชุมชน คือ วิถีปฏิบัติและความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชน กลุ่มทางสังคมอันเกิดจากการรวมตัวและร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ

จุดอ่อนของชุมชน คือ ทรัพยากรบุคคลวัยรุ่นรายที่มีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมีพฤติกรรมเที่ยวเตร่และทะเลาะวิวาทร่วมด้วย รวมถึงการคบเพื่อนต่างหมู่บ้านที่ใช้ยาเสพติด

โอกาสของชุมชน คือ การมีเยาวชนร่วมเข้าเป็นตัวแทนคณะกรรมการของสภาเด็กและเยาวชนตำบลชี้เหล็กและการมีองค์กรหรือสถาบันอันได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก วัดหนองไค้ และ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวิทยาแม่แตงตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของหมู่บ้าน

ภัยคุกคามของชุมชน คือ การมีกลุ่มบุคคลต่างพื้นที่ โดยเฉพาะคนไทยพื้นที่สูงมาซื้อที่ดินเพื่อปลูกที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านซึ่งบางคนมีพฤติกรรมลักลอบขนยาเสพติดให้โทษและใช้พื้นที่ในหมู่บ้านเป็นสถานที่พักยาเสพติดชั่วคราว และการตัดถนนคอนกรีตเส้นทางด้านหลังหมู่บ้านทำให้เชื่อมต่อกับเขตพื้นที่หมู่บ้านอื่น ๆ ทำให้สามารถผ่านออกสู่ถนนสายหลักคือเส้นทางลัดเชิงใหม่-ปายได้ซึ่งทำให้การคมนาคมทางรถยนต์สะดวกขึ้นแต่ในขณะเดียวกันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มบุคคลที่มีการลักลอบขนยาเสพติดผิดกฎหมาย

2. การสำรวจสถานการณ์พฤติกรรมการใช้บุหรี่ แอลกอฮอล์และยาเสพติดในวัยรุ่น พบว่าเบียร์เป็นเครื่องดื่มที่มีผู้เคยลองใช้ในทุกกลุ่มอายุแม้ว่ากลุ่มอายุ 11-15 ปีมีเพียงร้อยละ 11.11 ก็ตามและยังคงเป็นประเภทเครื่องดื่มที่มีการใช้ในปัจจุบันมากที่สุดในกลุ่มอายุ 20-25 ปี และ 16-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.63 และร้อยละ 31.25 ตามลำดับ

บุคคลใกล้ชิดที่มีการใช้สิ่งเสพติดชนิดต่าง ๆ นั้นพบว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งเสพติดที่บิดาของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มอายุใช้มากที่สุดโดยที่บิดาของกลุ่มอายุ 11-15 ปีพบถึงร้อยละ 91.66 รองลงมาคือ บิดาของกลุ่มอายุ 20-25 ปี และ 16-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 68.18 และร้อยละ 62.50 ตามลำดับ สำหรับเพื่อนที่ใช้สิ่งเสพติดพบว่ากลุ่มอายุ 11-15 ปี และ 16-19 ปีมีเพื่อนที่โรงเรียนใช้บุหรี่และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเพื่อนในชุมชน โดยกลุ่มอายุ 11-15 ปีมีเพื่อนที่โรงเรียนใช้บุหรี่และแอลกอฮอล์เป็นจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 5.55 ส่วนกลุ่มอายุ 16-19 ปีมีเพื่อนที่โรงเรียนใช้บุหรี่ร้อยละ 31.25 และใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 37.50 สำหรับกลุ่มอายุ 20-25 ปี พบว่ามีเพื่อนในชุมชนใช้ทั้งบุหรี่และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่า คิดเป็นร้อยละ 68.18 และร้อยละ 54.54 ตามลำดับ

3. การศึกษาปัจจัยปกป้องและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดในวัยรุ่น

3.1 ปัจจัยปกป้อง ได้แก่

3.1.1 ด้านตัวบุคคล ได้แก่ การรู้คิดได้ด้วยตัวเองอันเป็นผลมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากสิ่งแวดล้อมภายนอก

3.1.2 ด้านครอบครัว ได้แก่ 1) การเป็นตัวแบบอย่างในการทำพฤติกรรมไม่ใช้สิ่งเสพติดต่าง ๆ และ 2) การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในครอบครัว

3.1.3 ด้านกลุ่มเพื่อน ได้แก่ 1) การคบเพื่อนที่ดี และ 2) การสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อนที่มีความทุกข์ใจด้วยวิธีที่เหมาะสมของกลุ่มเพื่อน

3.1.4 ด้านชุมชน ได้แก่ 1) การสนับสนุนให้วัยรุ่นได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ หรือทำงานบริการชุมชน และ 2) การเป็นตัวแบบอย่างที่ไม่ใช้สิ่งเสพติดของผู้ใหญ่ในชุมชน และ 3) ความร่วมมือของชุมชนในการสอดส่องดูแลพฤติกรรมของสมาชิกในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดรวมทั้งการช่วยเหลือให้คำแนะนำในเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น

3.2 ปัจจัยเสี่ยง ได้แก่

3.2.1 ด้านตัวบุคคล ได้แก่ 1) ความอยากรู้อยากลอง และ 2) ความต้องการแก้ไขหรือจัดการกับอารมณ์หรือความทุกข์ใจต่าง ๆ

3.2.2 ด้านครอบครัว ได้แก่ 1) ครอบครัวขาดการใช้เวลาหรือให้เวลาในการดูแลหรืออยู่ใกล้ชิดกับลูกอย่างไม่เหมาะสม ไม่มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในครอบครัวให้แก่ลูก และเลี้ยงดูแบบตามใจลูก 2) การเป็นตัวแบบอย่างในการทำพฤติกรรมใช้สิ่งเสพติดต่าง ๆ หรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอื่น ๆ และ 3) การสื่อสารในครอบครัวที่ไม่เหมาะสม

3.2.3 ด้านกลุ่มเพื่อน ได้แก่ 1) การเลียนแบบเพื่อน การปฏิบัติตามเพื่อน แสดงถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมกลุ่มเพื่อน และ 2) ใช้สิ่งเสพติดต่าง ๆ เป็นวิธีช่วยเหลือเพื่อนที่มีความทุกข์ใจ

3.2.4 ด้านชุมชน ได้แก่ 1) วิถีชีวิตประจำวันของชุมชนมีการกระทำที่เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติด และเป็นตัวแบบอย่างในการใช้สิ่งเสพติดต่าง ๆ 2) การเข้ามาตั้งที่อยู่อาศัยของคนต่างพื้นที่ โดยเฉพาะคนไทยพื้นที่สูงซึ่งมีบางคนมีความเกี่ยวข้องกับการยาเสพติดและใช้พื้นที่หมู่บ้านเป็นสถานที่พักยาเสพติด 3) การสร้างความเจริญในหมู่บ้าน โดยเฉพาะการสร้างถนนคอนกรีตซึ่งทำให้เกิดเส้นทางที่สามารถเชื่อมต่อกับถนนสายหลักและติดต่อกับพื้นที่หมู่บ้านอื่น ๆ มากขึ้น และ 4) การไม่ให้ออกาสหรือมอบหมายหน้าที่ในการทำงานบริการชุมชน

4. ประเด็นสำคัญที่ชุมชนมีความเป็นห่วงกังวลและตระหนักร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งเสพติดภายในหมู่บ้าน ซึ่งค้นพบในระหว่างการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาด้วยวิธีการศึกษาชุมชน การประชุมเพื่อวิเคราะห์ทุนของหมู่บ้าน และวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภัยคุกคามของชุมชนต่อการป้องปรามพฤติกรรมเสพติดของวัยรุ่น การศึกษาปัจจัยปกป้องและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดในวัยรุ่น และการประชุมระดมพลังอย่างสร้างสรรค์ (A-I-C) คือ 1) โอกาสของการแพร่ยาเสพติดผิดกฎหมายมาสู่วัยรุ่นในหมู่บ้าน โดยผ่านการนำเข้ายาเสพติดผิดกฎหมายจากกลุ่มคนต่างพื้นที่ที่มาพักอาศัยในเขตหมู่บ้าน และ 2) การทะเลาะวิวาทระหว่างวัยรุ่นในหมู่บ้านกับวัยรุ่นต่างหมู่บ้านหลังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

5. การกำหนดแผนปฏิบัติการป้องปรามพฤติกรรมเสพติดของวัยรุ่น ถูกกำหนดขึ้นภายใต้ 1) ข้อมูลที่เป็นผลจากการศึกษาดังนี้ คือ การศึกษาชุมชน การวิเคราะห์ทุนของหมู่บ้าน การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามของชุมชนต่อการป้องปรามพฤติกรรมเสพติดของวัยรุ่น การสำรวจสถานการณ์พฤติกรรมการใช้บุหรี่ แอลกอฮอล์และยาเสพติดในวัยรุ่น การศึกษาปัจจัยปกป้องและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น 2) กรอบแนวคิดทางทฤษฎี ได้แก่ การควบคุมทางสังคม การสนับสนุนทางสังคม การเป็นตัวแบบอย่าง และการเสริมพลังวัยรุ่น โดยมุ่งการลดปัจจัยเสี่ยงเพิ่มปัจจัยปกป้อง ซึ่งได้แผนปฏิบัติการที่ประกอบด้วย 2 แผนงานดังนี้

5.1 แผนงานด้านการพัฒนาวัยรุ่นมีเป้าประสงค์ คือ พัฒนาด้านร่างกาย พัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรม พัฒนาด้านจิตใจและคุณธรรม ประกอบด้วยโครงการที่บ้านหนองโค้งสามารถดำเนินการเองจำนวน 2 โครงการ กิจกรรมจำนวน 1 กิจกรรม และโครงการที่เข้าร่วมกับหมู่บ้านอื่นจำนวน 1 โครงการ ดังนี้คือ โครงการกีฬา โครงการค่ายคุณธรรม และการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน กิจกรรมร่วมกับชุมชนและพัฒนากองโกล่งและโครงการละครหุ่นเงา

5.2 แผนงานด้านชุมชน ประกอบด้วยกิจกรรมที่มีเป้าประสงค์เพื่อการควบคุมทางสังคม การสนับสนุนทางสังคม และการเป็นตัวแบบอย่าง โดยเฉพาะด้านการพัฒนาชุมชนจำนวน 2 กิจกรรม ดังนี้คือ 1) มาตรการชุมชนด้านการป้องปรามยาเสพติด โดยมีวิธีการปฏิบัติ อาทิ เช่น สอบถามประวัติบุคคลที่จะเข้ามาพักอาศัยภายในเขตหมู่บ้าน ประสานข้อมูลกับฝ่ายปกครอง โดยผ่านกำนันตำบลชี้เหล็ก ก่อนที่ผู้ใหญ่บ้านเช่นต่อนุญาตขอยกบ้านเลขที่ กรณีมีผู้ทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หมู่บ้านดำเนินการโดยวิธีไม่ให้ความร่วมมือในกรณีต่าง ๆ อาทิ งานศพงดการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ เช่น งดการให้ยืมอุปกรณ์เครื่องใช้ และการขอความร่วมมือจากร้านค้าที่จำหน่ายบุหรี่ และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์งดจำหน่ายให้แก่ผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี 2) กลุ่มพี่เลี้ยงวัยรุ่น ช่วยให้การคำแนะนำต่าง ๆ โดยเฉพาะการร่วมดำเนินงานกิจกรรมของชุมชน

การวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4

การศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เป็นการประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการป้องปรามพฤติกรรมกรรมการเสพติดของวัยรุ่นในหมู่บ้านหนองโค้ง เก็บข้อมูลด้วยวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือได้แก่ 1) แบบสำรวจพฤติกรรมวัยรุ่น โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีบังเอิญ และ 2) การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. การเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสำรวจจำนวนทั้งสิ้น 40 คน เป็นเพศชายจำนวน 20 คน แบ่งตามระดับกลุ่มอายุได้ดังนี้ อายุ 11-15 ปี จำนวน 15 คน อายุ 16-19 ปี จำนวน 15 คน อายุ 20-25 ปี จำนวน 10 คน กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างได้เข้าร่วมพบว่า กลุ่มอายุ 11-15 ปี เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง คือ ค่ายคุณธรรมมากที่สุด ร้อยละ 86.66 สำหรับกลุ่มอายุ 16-19 ปี และ กลุ่มอายุ 20-25 ปี เข้าร่วมกิจกรรมร่วมกับชุมชน คือ งานพัฒนาหมู่บ้านมากที่สุด ร้อยละ 86.66 และร้อยละ 80.00 ตามลำดับ

2. การใช้บุหรี่ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสิ่งเสพติดอื่นในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา พบว่ากลุ่มตัวอย่างในกลุ่มอายุ 20-25 ปี มีผู้ใช้บุหรี่และเบียร์มากที่สุดร้อยละ 40 รองลงมาคือเหล้าแดง

และเหล่าชาว ร้อยละ 30 และร้อยละ 20 ตามลำดับ กลุ่มอายุ 16-19 ปีมีผู้ใช้บุหรี่และเบียร์มากที่สุด ร้อยละ 13.33 กล่าวได้ว่า บุหรี่และเบียร์ยังคงเป็นชนิดของสิ่งเสพติดที่วัยรุ่นใช้มากกว่าชนิดอื่น ๆ สำหรับกลุ่มตัวอย่างอายุ 11-15 ปีปัจจุบันไม่มีการใช้สิ่งเสพติดใด ๆ

3. ความเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นมีพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์หรือที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะการช่วยทำงานบริการชุมชน ขณะเดียวกันยังไม่พบการทะเลาะวิวาทภายหลังจากการเมาสุราของวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

4. ความเปลี่ยนแปลงด้านการให้ความร่วมมือของชุมชน พบว่าสมาชิกในชุมชน กลุ่มแม่บ้าน เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่ตั้งในเขตพื้นที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ อันเป็นส่วนหนึ่งของแผนงานป้องกันปราชัยพฤติกรรมเสพติดในวัยรุ่น

5. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ เวลา และภารกิจในชีวิตประจำวันของสมาชิกในชุมชน โดยเฉพาะเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มวัยรุ่น

จากข้อค้นพบต่าง ๆ ระหว่างกระบวนการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำมาสรุปเป็นรูปแบบ “ชุมชนเข้มแข็งร่วมแรงพัฒนา” กรอบความคิดของรูปแบบดังกล่าวมีดังนี้คือ การดำเนินการที่นำไปสู่เป้าประสงค์เพื่อป้องกันปราชัยพฤติกรรมเสพติดในวัยรุ่นนั้นต้องเป็นการดำเนินการที่ปฏิบัติไปพร้อม ๆ กันทั้งในด้านการพัฒนาวัยรุ่น และการพัฒนาชุมชน ในส่วนของการพัฒนาวัยรุ่นเน้นการส่งเสริมพัฒนาการในแต่ละด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านที่ชุมชนสามารถสนับสนุนได้เป็นอย่างมากคือพัฒนาการทางสังคม ด้วยการกระตุ้นให้วัยรุ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชน ทั้งในฐานะผู้ร่วมคิด ร่วมทำกิจกรรม และหรือในฐานะผู้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมชุมชนหรือทุนที่มีอยู่ในชุมชน ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นผ่านปรากฏการณ์ที่แกนนำชุมชน ชักชวนเด็กและวัยรุ่นให้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมอยู่ในสถานการณ์ ร่วมรับรู้ถึงการปฏิบัติของผู้ใหญ่เกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรมชุมชน ตลอดจนมอบบทบาทหน้าที่ในบางกิจกรรมให้กับกลุ่มวัยรุ่นรวมทั้งงานบริการชุมชนโดยผ่านทางตัวแทนกลุ่มวัยรุ่นหรือแกนนำเยาวชนซึ่งเป็นวัยรุ่นตอนปลายอายุระหว่าง 20 -25 ปี รวมถึงการสนับสนุนให้วัยรุ่นเข้าร่วมกิจกรรมกับหมู่บ้านอื่น กล่าวได้ว่านอกจากเป็นการพัฒนาศักยภาพส่วนบุคคลของวัยรุ่นแล้วยังส่งเสริมสนับสนุนให้การมีส่วนร่วมกับชุมชนอื่นด้วย สำหรับการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายมุ่งให้ความสำคัญในเรื่องการออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬาเพื่อเสริมสร้างสุขภาพและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยแกนนำชุมชนสามารถประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขอรับการสนับสนุนสิ่งที่จำเป็นต่อการเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย นอกจากนี้ด้วยทุนของชุมชนที่มีอยู่ อันได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม

วิทยาแม่แดงและวัดหนองโค้งเป็นทุนทางสถาบันที่นับเป็นโอกาสของการพัฒนาวัยรุ่นในด้านจิตใจ และคุณธรรมจริยธรรมด้วยอีกประการหนึ่ง กล่าวโดยสรุปได้ว่าการส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของวัยรุ่นโดยชุมชนนั้นเป็นลักษณะของการสนับสนุนทางสังคม และการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมกับชุมชนซึ่งจัดเป็นการเสริมพลังให้แก่วัยรุ่นอันมีผลต่อพัฒนาการของบุคคลต่อไป

สำหรับการดำเนินการพัฒนาชุมชนอันนำไปสู่การป้องปรามพฤติกรรมเสพติดในวัยรุ่นนอกเหนือจากการปฏิบัติของสมาชิกในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนแล้ว แกนนำชุมชนและสมาชิกในชุมชนได้ให้โอกาสแก่วัยรุ่นในฐานะที่เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของชุมชนโดยให้ร่วมในกิจกรรมหรือมีบทบาทในการช่วยเหลือชุมชน ทั้งนี้มีแกนนำชุมชนและหรือผู้ใหญ่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติการเช่นนี้ของชุมชนจัดเป็นการสนับสนุนทางสังคมด้วยอีกเช่นกัน การดำเนินการที่สำคัญอีกประการหนึ่งของชุมชน คือ การกำหนดมาตรการชุมชนด้านการป้องปรามยาเสพติดมุ่งป้องกันหรือลดความเสี่ยงด้านการแพร่ระบาดของยาเสพติดผิดกฎหมายในเขตพื้นที่หมู่บ้าน การดำเนินการนี้จัดเป็นการควบคุมทางสังคมของชุมชน

สรุปรูปแบบชุมชนเข้มแข็งร่วมแรงพัฒนา มีเป้าประสงค์เพื่อป้องปรามพฤติกรรมเสพติดในวัยรุ่น มุ่งเป้าหมายสำคัญคือ การพัฒนาวัยรุ่นและการพัฒนาชุมชน องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาในแต่ละเป้าหมายมีดังนี้คือ

1. การพัฒนาวัยรุ่น ได้แก่ การพัฒนาด้านร่างกาย ด้านจิตใจและคุณธรรม ด้านสังคม ด้วยวิธีการดังนี้

1.1 กระตุ้นให้วัยรุ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน โดย

1.1.1 สื่อสารผ่านตัวแทนกลุ่มวัยรุ่นหรือแกนนำเยาวชน

1.1.2 สนับสนุนให้วัยรุ่นเข้าร่วมกิจกรรมกับหมู่บ้านอื่น หรือกิจกรรมของ

ตำบล

1.1.3 มอบหมายบทบาทหน้าที่ในกิจกรรมของชุมชนหรืองานบริการ

ชุมชน

1.2 ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ด้านจิตใจและคุณธรรม โดย

1.2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา

1.2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรม

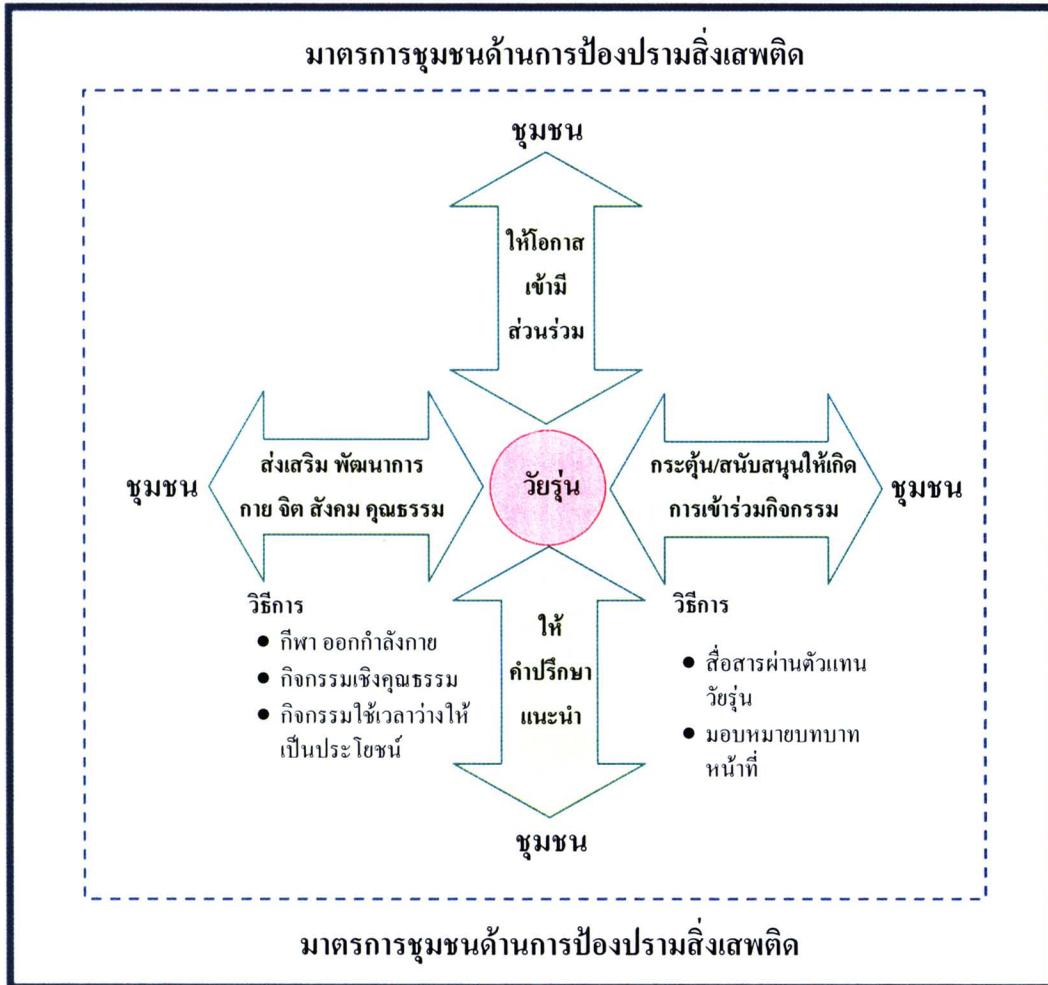
1.2.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2. การพัฒนาชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการเพื่อการส่งเสริมพัฒนาการของวัยรุ่นและการป้องกันปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดผิดกฎหมาย ด้วยกระบวนการ

สนับสนุนทางสังคม การเสริมพลังวัยรุ่น และการควบคุมทางสังคม โดยมีกลุ่มบุคคลอื่น อาทิ กลุ่มแกนนำชุมชน และกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เป็นเครื่องมือในการพัฒนา ด้วยวิธีการดังนี้

- 2.1 เปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
- 2.2 เป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับงานที่มอบหมายให้กลุ่มวัยรุ่น
- 2.3 กำหนดมาตรการชุมชนด้านการป้องปรามสิ่งเสพติด ได้แก่ ข้อปฏิบัติสำหรับบุคคลต่างพื้นที่ที่จะเข้ามาปลูกที่อยู่อาศัยในบริเวณเขตพื้นที่หมู่บ้าน และการปฏิบัติของร้านค้าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการงดจำหน่ายบุหรี่และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

รูปแบบการป้องปรามพฤติกรรมกรรมการเสพติดของวัยรุ่น หรือรูปแบบชุมชนเข้มแข็งร่วมแรงพัฒนา นำเสนอได้ ดังภาพ 11

ภาพ 11 รูปแบบการป้องปรามพฤติกรรมเสพติดของวัยรุ่น

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยและวิจารณ์ในครั้งนี้นำมาสู่การอภิปรายผลได้ดังนี้

การเคยใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นพบได้ตั้งแต่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นเพศชายมีการเคยใช้มากกว่าเพศหญิง และเพศชายยังคงใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมามากกว่าเพศหญิงเช่นกัน ชนิดสิ่งเสพติดที่วัยรุ่นเคยใช้และยังคงใช้ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมามากที่สุดคือ เบียร์ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติด คือ เพศ อายุ และการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคม โดยอายุที่มากขึ้นมีโอกาสนในการใช้สิ่งเสพติดมากขึ้น เพศชายมีโอกาสนในการใช้สิ่งเสพติดมากกว่าเพศหญิง สำหรับผู้ที่มีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมในระดับสูง โอกาสนในการใช้สิ่งเสพติดมีน้อยกว่า สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา คือ เพศ และเจตคติต่อสิ่งเสพติด โดยวัยรุ่นเพศชายที่เคยใช้สิ่งเสพติดมาแล้วมีโอกาสนในการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา มากกว่าเพศหญิงและวัยรุ่นที่เคยใช้สิ่งเสพติดมาแล้วมีเจตคติต่อต้านสิ่งเสพติดในระดับต่ำมีโอกาสนเป็นผู้ใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

ผลการวิจัยที่พบนี้แสดงให้เห็นว่าปัจจัยเชิงคุณลักษณะส่วนบุคคลที่เป็นตัวกำหนดโอกาสนในการใช้หรือไม่ใช้สิ่งเสพติดนั้น ได้แก่ เพศ และอายุ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาพร ธนะชานันท์ (2548: 163) ที่พบว่าเพศชายมีความเสี่ยงต่อการเกิดพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดมากกว่าเพศหญิง และ Fernandez *et al.* (2005: 352-358) พบว่าเพศชายเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด ส่วนเพศหญิงเป็นปัจจัยป้องกันยาเสพติดในอนาคตได้ สำหรับตัวแปรอายุพบว่าอายุที่เพิ่มขึ้นเป็นความเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดที่เพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นเดียวกับรายงานการศึกษาของ สุวรรณ อรุณพงศ์ไพศาล (2548: 1-3) พนมกร นันติ (2550: บทคัดย่อ) และสาวิตรี อัมฉัตรกรชัย และคณะ (2551: [2]) แต่อย่างไรก็ตามอายุของการเริ่มใช้ครั้งแรกพบอายุที่ลดน้อยลงเช่นเดียวกับผลการศึกษาในครั้งนี้ที่พบอายุน้อยที่สุดที่เคยดื่มเบียร์เป็นครั้งแรกคืออายุ 5 ปีและอายุ 8 ปีใช้สารระเหยเป็นครั้งแรก ดังนั้นการค้นหาวิธีการแทรกแซงเพื่อป้องปรามการใช้สิ่งเสพติดต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงตัวแปรดังกล่าวด้วย กล่าวคือ วิธีการแทรกแซงต้องมุ่งไปที่เด็กโดยเฉพาะในช่วงวัยต้น ๆ และต้องทำการป้องกันหรือทำให้การใช้บุหรี่ ดื่มแอลกอฮอล์ช้าออกไป อีกทั้งต้องออกแบบวิธีการแทรกแซงให้เหมาะสมกับช่วงวัยด้วย (Glantz and Hartal, 1999: 225)

นอกจากนี้พบว่าผู้ที่มีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมในระดับสูง โอกาสนในการใช้สิ่งเสพติดมีน้อยกว่า สอดคล้องกับคำอธิบายของ Jessor *et al.* (1994: 29) ที่อธิบายว่าการควบคุมทางสังคมมีผลในเชิงประโยชน์ต่อการลดความเป็นไปได้ในการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา รวมถึงการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นได้ แม้ว่าจะไม่ได้เป็นตัวแปรที่มีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมก็

ตาม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Fulkerson *et al.* (2008: 425) ที่พบว่าการควบคุมทางสังคมแบบไม่เป็นทางการอันเกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการติดตามของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการติดตามของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กับการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงและพฤติกรรมเกเร

สำหรับบุคคลที่เคยใช้สิ่งเสพติดต่าง ๆ มาแล้วมีโอกาสเป็นผู้ใช้ใน ช่วง 12 เดือนที่ผ่านมามากขึ้นด้วยหากบุคคลนั้นเป็นเพศชาย หรือเป็นผู้ที่มีเจตคติชื่นชอบสิ่งเสพติด เช่นเดียวกับผลการวิจัยของจิราพร สุวรรณธีรางกูล (2542: 26-27) ที่พบว่าปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดได้แก่ การมีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ มีการรับรู้หรือเจตคติทางบวกต่อการใช้สิ่งเสพติด และมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องต่อสิ่งเสพติด มีค่านิยมในการใช้ชีวิตที่เสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด เช่น ชอบทดลอง ชอบเที่ยว กลางคืนตามแหล่งสถานบันเทิง ใช้สิ่งเสพติดที่ไม่ผิดกฎหมาย และผลการวิจัยของ Branstrom *et al.* (2007: 12-18) ที่พบว่าปัจจัยที่เป็นตัวทำนายสำคัญที่สุดของการดื่มและใช้ยาเสพติดของทั้ง 2 เพศ ในกลุ่มอายุ 17-18 ปี คือ เจตคติทางบวกต่อแอลกอฮอล์ ขณะที่การมีเจตคติทางบวกต่อการห้ามปรามสิ่งเสพติดเป็นปัจจัยสำคัญในการป้องกันการใช้สิ่งเสพติดของเพศชาย สำหรับปัจจัยเสี่ยงมากที่สุดต่อพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดของกลุ่มเพศหญิงอายุ 15-16 ปีคือเจตคติทางบวกต่อแอลกอฮอล์ และบุหรี่ยุติ เช่นเดียวกับคูชฎี โยเหลา และคณะ (2540: 7-9) และนพมาศ ชีรเวทิน (2542: 89-90) ที่อธิบายว่าเจตคติที่ชื่นชอบต่อสิ่งเสพติดหรือความเบี่ยงเบนต่าง ๆ จะนำบุคคลไปสู่การกระทำ พฤติกรรมลักษณะนั้น ๆ ด้วยเช่นกัน

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในระดับตำบล พบตัวแปรสำคัญได้แก่ เพศ อายุ การรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคม และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา คือ เพศ และเจตคติต่อสิ่งเสพติด ดังนั้นในการพัฒนารูปแบบการป้องปรามพฤติกรรมการเสพสิ่งเสพติดของวัยรุ่นจึงต้องคำนึงถึงช่วงวัยและเพศของกลุ่มเป้าหมายในการกำหนดวิธีการแทรกแซงต่าง ๆ อีกทั้งการควบคุมทางสังคมมีประโยชน์ต่อการป้องปรามพฤติกรรมการเสพสิ่งเสพติด สำหรับตัวแปรเจตคติที่สามารถนำมาช่วยในการป้องปรามพฤติกรรมการเสพสิ่งเสพติดนั้น ควรเป็นในลักษณะของการเริ่มปลูกฝังเจตคติเชิงบวกต่อการมีพฤติกรรมเชิงบวกต่าง ๆ ตั้งแต่ในวัยเยาว์ สำหรับวัยรุ่นตอนกลางหรือตอนปลายที่มีพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดใด ๆ แล้วและยังคงใช้อยู่ต้องค้นหาวิธีแทรกแซงด้วยการชักชวนทำพฤติกรรมเชิงบวกที่มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การเกิดเจตคติทางบวกต่อพฤติกรรมเชิงบวกใหม่นั้น

อย่างไรก็ตามการพัฒนา รูปแบบการป้องปรามพฤติกรรม การเสพติดของวัยรุ่นอาจจะมี ความแตกต่างกันในแต่ละบริบทของชุมชน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการพัฒนา รูปแบบดังกล่าวกระทำได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึงวัยรุ่นในชุมชนได้มากที่สุด และได้วิธีการ แทรกแซงที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนมากที่สุด ผู้วิจัยจึงกำหนดการพัฒนา รูปแบบป้องปราม พฤติกรรม การเสพติดของวัยรุ่นในพื้นที่ระดับหมู่บ้าน ซึ่งในกระบวนการพัฒนารูปแบบนี้ได้ คำนึงถึงหลักการสำคัญของการป้องกัน โดยเฉพาะการนำข้อมูลปัจจัยปกป้องและปัจจัยเสี่ยงมา ประกอบการกำหนดแผนปฏิบัติการป้องปรามพฤติกรรม การเสพติดมุ่งเน้นการเพิ่มปัจจัย ปกป้อง และลดปัจจัยเสี่ยง มุ่งจัดการกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดที่ชุมชนให้ความสำคัญ วิธีการดำเนินการแทรกแซงเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคลมีทั้งในลักษณะของการ ให้อาสาสมัครเข้าร่วมทำโครงการหรือกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนาการของวัยรุ่น โดยผ่านการดำเนินการมี ส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่ง ของชุมชน วิธีการแทรกแซง เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับกลุ่มหรือระดับชุมชน คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

ข้อค้นพบสำคัญที่ได้จากกระบวนการวิจัย คือ การดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการป้อง ปรามพฤติกรรม การเสพติดในวัยรุ่นนั้น องค์ประกอบสำคัญคือส่งเสริมพัฒนาการของวัยรุ่น ในแต่ละด้าน ซึ่งพัฒนาการด้านสังคมเป็นสิ่งที่ชุมชนสามารถสนับสนุนได้เป็นอย่างมาก โดย ที่แกนนำชุมชน และสมาชิกในชุมชน ได้กระตุ้นและเปิดโอกาสให้วัยรุ่นเข้ามามีส่วนร่วมและหรือมี บทบาทหน้าที่ในกิจกรรมของชุมชน รวมถึงงานบริการชุมชน อาทิ เก็บขยะ พัฒนาหมู่บ้าน และ พัฒนาวัด สอดคล้องกับข้อสรุปของ Hawkin *et al.* (1992 cited in Chinman *et al.*, 1998: 393-413) ที่สรุปว่า การมีโอกาสทางบวก การเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ เป็นคุณลักษณะส่วนหนึ่งของการเสริมพลัง ทางบวกให้แก่วัยรุ่นซึ่งการเสริมพลังทางบวกนี้กลับมาส่งผลต่อพัฒนาการส่วนบุคคลของวัยรุ่น ด้วย เช่นเดียวกับ Search Institute (2006b) ได้กำหนดให้กิจกรรมการบริการผู้อื่นหรือการช่วยเหลือ ชุมชน และการที่เด็กหรือวัยรุ่นได้รับมอบหมายบทบาทที่เป็นประโยชน์ในชุมชน เป็นตัวบ่งชี้ของ สิทธิพลทางพัฒนาการที่จัดเป็นสิทธิพลภายนอกที่สามารถช่วยป้องกันการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ และยาเสพติดให้โทษได้ ภายหลังจากที่วัยรุ่นได้รับมอบหมายบทบาทหน้าที่ใน กิจกรรมต่าง ๆ ไปแล้วนั้นแกนนำชุมชนหรือผู้ใหญ่ในชุมชนยังคงให้คำแนะนำคำปรึกษาที่ เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนั้น ๆ ซึ่งจัดเป็นส่วนหนึ่งของการเสริมพลังวัยรุ่นและการสนับสนุนทาง สังคม ดังที่ Chinman *et al.* (1998: 393-413) อธิบายว่าวัยรุ่นยังคงต้องการคำแนะนำจากพ่อแม่หรือ ผู้อาวุโสแม้ว่าในช่วงนั้นวัยรุ่นให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนมากขึ้นก็ตาม กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เมื่อ ประสบการณ์เพิ่มมากขึ้นวัยรุ่นย่อมต้องการคำแนะนำมากขึ้น นอกจากนี้สอดคล้องกับขวัญหทัย รง

คุปตวนิช (2544: 7-8) ที่สรุปว่าการช่วยเหลือ การแนะนำ การเอาใจใส่ดูแล หรืออื่น ๆ โดยผ่านทาง ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร วัตถุประสงค์ของ เป็นการสนับสนุนทางสังคมที่ทำให้บุคคลที่ได้รับการ สนับสนุนเกิดความรู้สึกพอใจ รู้สึกถึงการได้รับการยอมรับ ความรัก และคุณค่าจากสังคม และ Search Institute (2006b) ได้กำหนดให้การสนับสนุนเป็นตัวบ่งชี้ของสิทธิทางพัฒนาการที่เป็น สิทธิภายนอกที่สามารถช่วยป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ และยาเสพติดให้ โทษด้วยเช่นกัน

ข้อค้นพบที่จัดเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการสร้างการมีส่วนร่วมของวัยรุ่น กับชุมชน คือ วิธีของชุมชนในเรื่องการให้โอกาสแก่ตัวแทนวัยรุ่นได้เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของ ชุมชนซึ่งถือปฏิบัติมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันส่งผลให้ยังคงมีกลุ่มเยาวชนอย่างต่อเนื่องถึง 4 รุ่น ข้อค้นพบนี้เป็นข้อมูลที่สนับสนุนรูปแบบการป้องปรามพฤติกรรมกรรมการเสพติดในวัยรุ่นของ บ้านหนองโค้งที่มุ่งเน้นการสนับสนุนวัยรุ่นให้มีส่วนร่วมกับชุมชน หรือกล่าวได้ว่าชุมชน สนับสนุนให้วัยรุ่นได้รับรู้ว่าวัยรุ่นเป็นสมาชิกคนหนึ่งของชุมชนเช่นกัน สอดคล้องกับSAMHSA (1994: 1-26) Mecks *et al.* (1995: 9, 12) Wilson and Kolander (2000: 7) NIDA (2003: 8-10) และ จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์ (2550: 193) ที่สรุปว่าชุมชนที่มีการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วน ร่วมในการช่วยเหลือสังคมสามารถช่วยลดปัญหา ยาเสพติดได้ขณะที่การเปิดโอกาสให้เกี่ยวข้องกับ การช่วยเหลือสังคมน้อยจัดเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อปัญหาสิ่งเสพติด

นอกจากนี้บ้านหนองโค้งได้ให้ความสำคัญกับมาตรการชุมชนด้านการป้องปรามยา เสพติด ทั้งนี้จัดเป็นการควบคุมทางสังคมซึ่งเป็นการควบคุมจากภายนอก แม้ว่า Jessor *et al.* (1994: 29) ได้สรุปว่าการควบคุมทางสังคมไม่ได้เป็นตัวแปรที่มีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่ตาม แต่ความง่ายในการหาบุหรี่ แอลกอฮอล์ หรือยาเสพติด ยิ่งหาได้ง่ายมากเท่าใดความเสี่ยงต่อการ ใช้สารเหล่านี้ในเด็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่ยิ่งมีมากขึ้นด้วย (SAMHSA, 1994: 1-26; Mecks *et al.*, 1995: 9, 12; Wilson and Kolander, 2000: 7; NIDA, 2003: 8-10 และจุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์, 2550: 193)

กล่าวโดยรวมได้ว่ากระบวนการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการป้องปราม พฤติกรรมการเสพติดของวัยรุ่น โดยเฉพาะกระบวนการดำเนินการในระดับพื้นที่หมู่บ้านเป็น กระบวนการที่กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งกลุ่มแกนนำในชุมชน กลุ่มสมาชิกในหมู่บ้าน กลุ่มวัยรุ่น ตลอดจนเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาหมู่บ้าน และการศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายวัยรุ่นและกลุ่มผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียในหมู่บ้าน นำมาซึ่งความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน โดยเฉพาะประเด็น โอกาสของการแพร่ระบาดของยาเสพติดผิดกฎหมายและผลจากการใช้สิ่งเสพติด โดยเฉพาะ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับนิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527: 182) ที่อธิบายว่าความ

สนใจและความห่วงกังวลร่วมกันเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมโดยที่ความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคลบังเอิญพ้องต้องกันจำนวนหนึ่งจึงกลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม นอกจากนี้กระบวนการและวิธีการต่าง ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการวิจัยอันได้แก่ 1) การทำแผนที่ชุมชน 2) การประชุมเพื่อวิเคราะห์ทุนของหมู่บ้าน และวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภัยคุกคามของชุมชนต่อการป้องกันปรามพฤติกรรมการเสพติดของวัยรุ่น 3) การสำรวจพฤติกรรมวัยรุ่น 4) การสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาปัจจัยปกป้องและปัจจัยเสี่ยง 5) การประชุมระดมพลังอย่างสร้างสรรค์ จัดเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายวัยรุ่นและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงการป้องกันปรามพฤติกรรมการเสพติดของวัยรุ่นในหมู่บ้านและนำมาสู่การวางแผนป้องกันปรามพฤติกรรมการเสพติดของวัยรุ่นในหมู่บ้านร่วมกัน ตลอดจนนำแผนปฏิบัติการป้องกันปรามพฤติกรรมการเสพติดของวัยรุ่นไปทดลองปฏิบัติและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการนั้น ซึ่งสอดคล้องกับไพรัตน์ เศษรินทร์ (2527: 6-7) นรินทร์ จงวุฒิเวศย์ (2527: 183-189) อคิน รพีพัฒน์ (2527: 100-101) ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543: 138-139) นรินทร์ แก้วมีศรี และคณะ (2546: 44) นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547: 3-4) และ Creighton (2548: 2) ที่สรุปคำอธิบายว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินการใด ๆ ของบุคคล กลุ่มบุคคล ไม่ว่าจะในระดับครอบครัว ชุมชนหรือสังคม ตลอดจนองค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน ที่มีความรู้สึกห่วงกังวลหรือความสนใจในเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่สามารถมีผลต่อสิทธิประโยชน์หรือส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้น ๆ ร่วมกัน โดยมีพันธะสัญญาและความผูกพันทั้งด้านจิตใจ และการปฏิบัติต่อกัน โดยผ่านทางกระบวนการสื่อสาร เพื่อนำไปสู่การกระทำอาทิ การค้นหาปัญหา การวางแผน การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีการตัดสินใจ การบริหารจัดการและการติดตามประเมินผลที่เป็นการตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลอย่างแท้จริง

ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าการพัฒนารูปแบบการป้องกันปรามพฤติกรรมการเสพติดของวัยรุ่น ต้องเป็นการดำเนินงานที่เริ่มต้นมาจากภายในของหมู่บ้านหรือชุมชนเอง โดยเฉพาะมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นลูกหลานของคนในหมู่บ้านด้วยกัน ทั้งนี้อาจจะมีบุคคลภายนอก อาทิ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หรือเอกชนเป็นผู้กระตุ้นหรือร่วมดำเนินการด้วย การพัฒนาหรือแก้ไขสถานการณ์ปัญหาด้านสิ่งเสพติดในวัยรุ่นโดยอาศัยการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงในหมู่บ้าน และบุคคลที่ร่วมกันดำเนินการเป็นสมาชิกภายในชุมชนด้วยกันอันนำมาซึ่งการดำเนินการต่าง ๆ ที่ตอบสนองพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามวัยของวัยรุ่น อีกทั้งมีผลต่อการดำเนินการที่ต่อเนื่อง และยัง

สามารถหาแนวทางและวิธีการแก้ไขหรือพัฒนาได้อย่างเหมาะสม ตรงกับความต้องการของทุกฝ่าย อันสอดคล้องกับบริบทและทุนของหมู่บ้านด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาวัยรุ่นควรดำเนินการสนับสนุนหรือกระตุ้นให้พื้นที่ระดับหมู่บ้านเกิดความตระหนักและร่วมกันหาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นในชุมชนเพื่อกำหนดการพัฒนาด้านการป้องปรามพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่างๆ ของวัยรุ่นในหมู่บ้านของตนเอง
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นแกนหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีพื้นที่หรือโอกาสสำหรับวัยรุ่นได้ใช้ความสามารถและศักยภาพในเชิงสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. หน่วยงานหรือสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและการดำเนินงานป้องกันพฤติกรรมการเสพสิ่งเสพติดในพื้นที่ระดับตำบล ควรคำนึงถึงปัจจัยดังต่อไปนี้เพื่อประกอบการวางแผนดำเนินงาน
 - 1.1 การป้องกันการเริ่มใช้สิ่งเสพติดต่าง ๆ ในครั้งแรกควรคำนึงถึงคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับประโยชน์จากผลการดำเนินการ อาทิ วัยรุ่นเพศชาย และวัยรุ่นที่มีอายุมากขึ้น ควรมีกิจกรรมที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและธรรมชาติตามวัยของกลุ่มดังกล่าวให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น อาทิ กีฬาประเภทต่าง ๆ กิจกรรมด้านดนตรี ศิลปะหรือการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้การสร้างความเข้าใจให้แก่บุคคลใกล้ชิดและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้ปกครอง แกนนำชุมชน เจ้าของกิจการร้านค้า เกี่ยวกับวิถีปฏิบัติหรือการแสดงออกที่สะท้อนถึงลักษณะของการควบคุมทางสังคมและสามารถปฏิบัติต่อวัยรุ่นได้อย่างเหมาะสมจะเป็นส่วนหนึ่งของการป้องกันการเริ่มใช้สิ่งเสพติดต่าง ๆ ในครั้งแรกได้
 - 1.2 การป้องปรามการใช้สิ่งเสพติดต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องหรืออย่างหนัก สำหรับกลุ่มวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดใด ๆ แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเพศชายควรคำนึงถึง

กิจกรรมเชิงบวกที่สามารถสร้างให้เกิดเจตคติทางบวกต่อการทำกิจกรรมนั้น ๆ ของตนเองซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์ใหม่ ๆ อันอาจก่อให้เกิดเจตคติทางบวกต่อพฤติกรรมใหม่นั้นด้วย อาทิ งานอาสาพัฒนาต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อแทรกแซงเจตคติทางบวกที่มีต่อสิ่งเสพติดต่าง ๆ

2. ชุมชนควรแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ในการเป็นตัวแทนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์ด้านการป้องปรามพฤติกรรมการเสพสิ่งเสพติดในวัยรุ่นของชุมชน

2.1 แกนนำวัยรุ่น เพื่อเป็นผู้นำกลุ่มวัยรุ่นของหมู่บ้านด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้นำ การสื่อสาร ทั้งนี้เป็นเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการตัวแทนหรือผู้นำของกลุ่มวัยรุ่นที่ทำหน้าที่ประสานงานร่วมกับกลุ่มผู้ใหญ่ หรือนำวัยรุ่นทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน

2.2 ตัวแทนวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่ที่สามารถเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำกับวัยรุ่นที่มีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ และจัดตั้งเป็นศูนย์พี่เลี้ยงวัยรุ่นมีบทบาทหน้าที่ในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ แก่วัยรุ่นในหมู่บ้าน

2.3 บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงดูบุตรหลานเพื่อเป็นต้นแบบ หรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในเทคนิค วิธีการ และการจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น และพัฒนาเป็นที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยงสำหรับครอบครัว

3. องค์กรในชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพัฒนากลไกการสนับสนุนส่งเสริมการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ของวัยรุ่นในชุมชนโดยชุมชนที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หรือไม่ใช้สิ่งเสพติดเพิ่มเติม ทั้งตัวแปรที่เป็นคุณลักษณะภายในบุคคล และตัวแปรที่เป็นคุณลักษณะภายนอก ตามตัวบ่งชี้ในแต่ละด้านของสินทรัพย์ทางพัฒนาการ อาทิ พันธะสัญญาต่อการเรียน ค่านิยมทางบวก ความสามารถทางสังคม เอกลักษณะทางบวก ตลอดจน การสนับสนุนทางสังคมอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการป้องปรามพฤติกรรมการเสพสิ่งเสพติดต่อไป